

SÅ SKAPAS TRYGGA INTIMSCENER

Hösten 2017 skakades världen av metoo-vittnesmål, inte minst via skådespelarupproret #tystnadtagning. I efterspelet föddes ett helt nytt yrke: intimitetskoordinator. I dag finns det två certifierade intimitetskoordinatorer i Sverige. Deras jobb är att skapa trygghet och struktur under arbetet med intimscener på scen och filmduk.

Text: Karin Cedronius
Foto: Martina Holmberg

Reportage

De flesta som arbetar med film- och teaterproduktion kommer någon gång i sitt arbetsliv hamna i en situation där det ska skapas en intim och utlämnande scen.

Det kan handla om simulerat sex, en kyss eller till och med ett läkarbesök där karaktären ska klä av sig naken inför kameran. Fram tills nyligen har de här scenerna hanterats mest på känsla. Ofta har skådespelarna fått improvisera och inte sällan har det varit mentalt påfrestande för såväl skådespelare som filmteam. Det har ofta varit luddigt, otydligt och utan skarpa gränsdragningar mellan det privata och det professionella. Men hösten 2017 hände något som förändrade branschen i grunden.

– I samband med metoo blev efterfrågan på en tydligare och säkrare praxis större. Det framgick hur destruktiva arbetsprocesserna ibland hade varit, säger Sara Arrhusius, som är en av landets två certifierade intimitetskoordinatorer eller IC som det också kallas.

I intimitetskoordinatorns yrkesroll ingår det att stötta skådespelare, regissörer, producenter och kreatörer när de skapar intimsener. Att ha med en IC är i högsta grad en arbetsmiljöfråga, menar Sara Arrhusius.

– Det är ju få som skulle låta bli att anlita en stuntkoordinator vid våldsamma scener som kan skada skådespelarna fysiskt. På samma vis är vi intimitetskoordinatorer där för att förebygga skador som kan uppstå vid intimsener, men då handlar det främst om psykiska skador.

I brist på kunskap och erfarenhet är det vanligt att skådespelare och regissörer improviserar fram intimsener utan tillräckliga förberedelser. Sådana scener har upplevts som svåra att ta tag i, obekväma och kanske har man som regissör backat och låtit skådespelarna sköta det lite på egen hand. Men egentligen ska det hanteras precis tvärtom.

– Intimsener ska behandlas precis lika pro-

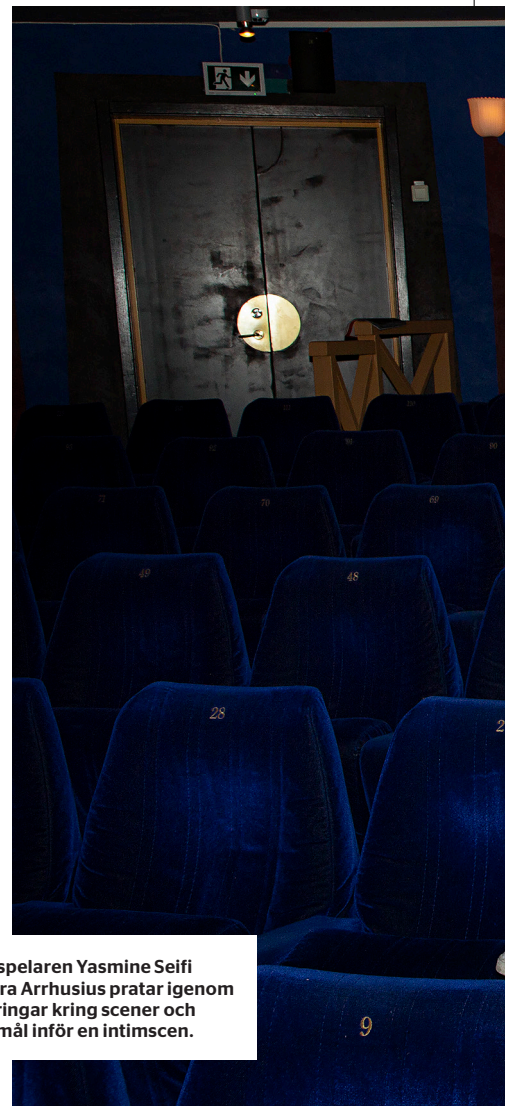
fessionellt och noga planerat som alla andra scener. Man måste separera det privata från det professionella, fördjupa karaktärsarbetet och låta skådespelarna förbereda sig lika mycket som för en stuntsen, säger Sara Arrhusius.

Intimkoordinatorns arbete börjar långt innan inspelningsdagen och innefattar till en början en hel del administrativt jobb. Det börjar alltid med en så kallad nedbrytning då man går igenom manus och identifierar alla intimssener, från den minsta lilla blick eller smekning på kinden till simulerade sexscener.

– Allt måste inte handla om sex för att det ska vara intimt, det kan även vara andra typer av scener. Till exempel ett gynekologbesök, en amningsscen eller ett nakenbad, förklarar Sara Arrhusius.

Efter nedbrytningen träffas intimkoordinator, projektledare, producent och regissör för att bestämma var och när en IC bör vara involverad.

– Det är inte alla intimsener som kräver att jag är på plats fysiskt vid tagning. Ibland kan det

Skådespelaren Yasmine Seifi och Sara Arrhusius pratar igenom funderingar kring scener och önskemål inför en intimsen.

HISTORISK TILLBAKA- BLICK METOO

Hösten 2017 startade #metoo-upproppen i USA och spred sig snabbt över världen. Kvinnor, icke-binära och transpersoner gick ihop och på ett strukturerat sätt berättade om sina erfarenheter av sexuella trakasserier och sexuellt våld. Berättelserna visar att det finns mycket kvar att göra för att förebygga och bekämpa sexuella trakasserier och sexuellt våld både på arbetsplatser och i övriga samhället. I Sverige var skådespelaruppropet #tystnadtagnings en del av startskottet till de svenska metoo-upproppen.

Källor: Jämställdhetsmyndigheten.se, Wikipedia

räcka att jag har ett samtal med skådespelarna innan där vi går igenom scenen och vilka önskemål som finns. Men om jag inte är på plats är det givetvis omöjligt för mig att se till att överenskommelserna efterföljs.

Sen tar det praktiska vid och arbetet med att planera inför inspelningen. Det kan handla om allt från att säkerställa att det finns värmetält och värmejackor till skådespelarna till att prata med maskörer eller att ordna fram olika slags klädesplagg för intimsценerna. Men det handlar även om att skriva protokoll och så kallade "riders" som tydliggör överenskommelser och ansvar. Sara Arrhusius håller även i postprotokollen, som formulerar vad som händer i efterarbetet med en film och hur materialet får användas.

– Det är mycket logistik och väldigt mycket kommunikation både före inspelningen, på plats och efteråt.

Innan inspelningsdagen har Sara Arrhusius alltid individuella samtal med var och en av skådespe-

” Det är få som skulle låta bli att anlita en stuntkoordinator vid våldsamma scener som kan skada skådespelarna fysiskt.

Sara Arrhusius om hur intimitetskoordinatorer finns där för att förebygga psykiska skador som kan uppstå vid intimsценer.

larna som medverkar i intimsценen.

– Vi pratar igenom önskemål och funderingar kring scenen. Alla skådespelare har olika behov och erfarenhet, men som regel går vi igenom scenen och pratar om skådespelarens karaktär. Jag brukar fråga om rent praktiska saker, som om det finns någon tatuering som behöver täckas eller om skådespelaren på förhand vet vissa gränser som är viktiga att upprätthålla under inspelningen.

I bästa fall får Sara Arrhusius ett par timmar med skådespelarna och regissören för att repe-

Reportage

– I samband med metoo blev efterfrågan på en tydligare och säkrare praxis större. Det framgick hur destruktiva arbetsprocesserna ibland hade varit, säger Sara Arrhusius, som är en av landets två certifierade intimitetskoordinatorer eller IC som det också kallas.

tera scenen, skapa en koreografi när det behövs, och sätta ett ramverk för arbetet.

– I vissa situationer blir koreografin väldigt specifik och detaljerad. I andra fall handlar det mer om att sätta en tydlig ram för fysikaliteten och berättelsen, för att definiera gränserna och spelrummet.

Det är viktigt att hitta ett arbetssätt som gör att skådespelarna känner sig fria i sitt spel och i sina karaktärer, säger Sara Arrhusius.

– Vad som passar i den specifika situationen brukar växa fram successivt i samtal med skådespelare och regi. Hur man jobbar varierar mycket från tillfälle till tillfälle. Det är väldigt komplext och situationsbundet.

Men intimitetskoordinatörerna är inte bara där ur ett säkerhetsperspektiv. De bidrar även till det kreativa när de skapar illusioner, möjliggör regissörens vision och fördjupar berättandet. Gränssättningen betyder alltså inte att de sätter käppar i hjulet för kreativiteten, tvärtom skapar det större frihet och utrymme att göra scenen ännu bättre.

– Många säger att eftersom de blir mer trygga när vi är med kan de också bli mer kreativa, men inom ramarna för de gränser vi har satt upp tillsammans. Det gäller både skådespelare och regissörer, säger Sara Arrhusius.

Skådespelaren Yasmine Seifi har erfarenhet av att jobba såväl med som utan en intimitetskoordinator och tycker att det är stor skillnad.

– Jag tycker att det blir bättre ur ett konstnärligt perspektiv när vi har med en intimitetskoordinator. Jag känner mig både tryggare och friare att uttrycka mig kreativt samtidigt som jag kan slappna av på ett annat sätt, säger Yasmine som har arbetat tillsammans med Sara i bland annat kortfilmen Tjejtöan 4-ever och i Spotifydramat Alexas värld.

– Jag tycker att jag ger ännu mer som skådespelare när vi har med en IC för då kan jag släppa ansvaret för att skapa en avslappnad och harmonisk arbetsmiljö för alla andra, som kanske

” **Många säger att eftersom de blir mer trygga när vi är med kan de också bli mer kreativa.**

Sara Arrhusius

HALLÅ DÄR!

Simon Norrthon,
skådespelare och
förbundsordförande
för Fackförbundet
Scen & film

FOTO: SÖREN VILKS

**Hur ser det ut i
branschen i dag,
fem år efter metoo?**

– Det har blivit bättre på ett plan i och med att alla känner till problematiken och inte längre viftar bort det som "snack". Det finns en helt annan självklarhet att alla har rätt att vara trygga på jobbet. Men med det sagt finns det fortfarande mycket kvar att göra.

Vilka lärdomar drog ni av metoo?

– Många arbetsplatser har skärpt sina regelverk kring hur man kommunicerar. I dag får man till exempel ofta ett brev innan en filminspelning med information om vem ska du prata med om problem uppstår men också uppförandekoder. Tyvärr stannar det ofta vid ett papper och alla lever inte upp till detta i praktiken. Därför är det så viktigt att se till att man har en aktiv dialog på arbetsplatsen.

Vad gör ni som fackförbund för att lyfta frågan?

– Vi har bland annat haft ett antal seminarier tillsammans med andra aktörer där vi belyser olika aspekter av metoo-problematiken. Senast hade vi ett seminarium som behandlade intimitet på scen och film. Vi har även gjort enkäter bland våra medlemmar för att se hur de upplever situationen nu jämfört med direkt efter metoo.

**Flera länder har tagit fram riktlinjer för arbete
med intimitet på film och scen. När får vi se detta i
Sverige?**

– Scen & film jobbar just nu tillsammans med bland andra Almega för att ta fram svenska riktlinjer och då tittar vi en hel del på det arbete som är gjort internationellt. Jag hoppas att det ska vara klart efter sommaren för branschen väntar verkligen otåligt på detta.

**Vad gör ni framåt för att förebygga sexuella
trakasserier?**

– Alla arbetsplatser som lyder under institutionsteateravtalet ska ha riktlinjer för intima scener och bemötandekod. På film- och dramasidan tar vi fram gemensamma riktlinjer. Vi fortsätter att hålla frågan levande kopplad till det systematiska arbetsmiljöarbetet för att förebygga trakasserier. Det är betydligt mer effektivt än att sätta in resurserna efteråt.

Reportage

Skådespelaren Yasmine Seifi har erfarenhet av att jobba såväl med som utan en intimitetskoordinator och tycker att det är stor skillnad.

också är lite spända under intimscenerna, och jag kan ägna mig helt åt min kreativitet och min karaktär, säger hon och tillägger att det alltså även finns en tydlig kvalitetsaspekt.

– I och med att det är ett så nytt yrke tror jag att det finns en del förutfattade antaganden. Folk tror ofta att en intimitetskoordinator bara är där för att värna om skådespelarnas mående, men det handlar lika mycket om det kreativa slutresultatet. För när jag som skådespelare är bekväm och känner mig trygg ger jag även mitt bästa till verket.

Det har hänt att Sara Arrhusius har mötts av viss skepsis från både skådespelare, regissörer och produktionsteam.

– Visst har jag träffat på någon regissör som tycker att jag inkräktar på hens arbete när jag till exempel ställer frågor för att förtydliga situationen, eller skådespelare som tycker att jag stör deras konstnärliga frihet. Men det är sällan och bygger oftast på fördomar om vår roll. För det mesta tas vi emot väl och jag tror personligen att det är viktigt att en IC är flexibel i sitt arbetssätt.

Ett av de bästa intygen på att intimitetskoordinatorer verkligen behövs fick Sara Arrhusius i mötet med en ung, aspirerande skådespelare.

– Han sa till mig: ”när jag fick höra talas om ert yrke var det första gången jag kände att jag kommer att kunna vara trygg i den här branschen”. Det var en fin bekräftelse på att vi intimitetskoordinatorer gör ett viktigt jobb. ●

FOTO: SVENSK SCENKONST

HALLÅ DÄR!

Ronald Hallgren, förhandlare på arbetsgivarorganisationen Svensk Scenkonst.

Vilka lärdomar drog ni av metoo?

– Hur avgörande det är med tydliga regler och rutiner kring allt som har med sexuella trakasserier att göra, men också vilket stort behov det finns av information. Alla medarbetare måste känna sig trygga med att våga påtala händelser och vara säkra på att det kommer hanteras med största allvar och respekt från arbetsgivarens sida. Det är ett förtroende som byggs upp långsamt, men det är på gång.

Har det blivit bättre inom scenkonsten efter metoo?

– Ja, det tycker jag och det är något vi ser i den enkät vi just fått resultatet av.

Vad gör ni på Svensk Scenkonst för att lyfta frågan?

– Vi har bland annat gjort en uppföljare på den enkät som gjordes direkt efter metoo, tillsammans med Scen & Film. Tillsammans har vi också tagit fram handledningar för arbetsgivare och fack inom scenkonsten så att de i sin tur ska kunna ta fram riktlinjer för arbete med intimitet på scen och för bemötandekoder i samverkan med medarbetarna.

Vad gör ni framåt för att förebygga sexuella trakasserier?

– Framåt behöver vi arbeta för att hålla frågan vid liv så att den blir en naturlig del av det löpande arbetsmiljöarbetet. För detta får inte bli en specialfråga som seglar upp och sen självdör. Det ska vara lika självklart att jobba med som det är att kontrollera att det finns säkerhetsvagnar på varenda lampa i taket ovanför scenen.

prevent

ARBETSMILJÖ I SAMVERKAN
SVENSKT NÄRINGSLIV, LO & PTK

**Hur har ni det på
jobbet – egentligen?**

Vad är okej att säga eller göra på jobbet?

Spela Inkludo och börja prata om hur ni vill ha det på jobbet!
Lär er mer om er själva, bli bättre på att inkludera och få en
schysstare arbetsplats.

Inkludo är ett digitalt spel om arbetsmiljö och
kränkande särbehandling framtaget av Prevent
tillsammans med Svenskt Näringsliv, LO och PTK.

www.prevent.se/inkludo